

הוצאה לאומית לבריאות

(ראה "ההוצאה הלאומית לבריאות 1995-1997", לקט ממצאים סטטיסטיים מס' 19, 1998)

נתונים כספיים

הגדרות ושיטות חישוב

ההוצאה הלאומית לבריאות מבחינים בין ההוצאה השוטפת וההשקעה בנכסים קבועים. **ההוצאה השוטפת** כוללת הוצאה על שירותי בריאות לסוגיהם והוצאות ישירות של משקי בית על תרופות ומכשירים רפואיים שנקנו מגופים עסקיים. **ההשקעה בנכסים קבועים** כוללת הקמת בניינים ורכישת ציוד למוסדות המספקים שירותי בריאות.

שירותי הבריאות וסיווגם

השירותים שהוגדרו כשירותי בריאות (בדרך כלל בהתאם ל"סיווג האחד של ענפי הכלכלה, 1993") כוללים: מינהל ממשלתי; מרפאות ציבוריות ורפואה מונעת; בתי חולים ומחקה; רפואת שיניים; רופאים פרטיים.

לא נכללו שירותי בריאות הניתנים במרפאות ובבתי חולים בבסיסי צה"ל.

בהתאם ל"סיווג האחד של ענפי הכלכלה, 1993", ההוצאה לבריאות אינה כוללת את ההוצאה לשירותי התברואה.

הסעיף "מרפאות ציבוריות ורפואה מונעת" כולל, בין השאר, את שירותי התחנות לטיפול באם ובילד, שירותי הבריאות במוסדות החינוך, מלחמה במגפות ובמחלות, טיפול פסיכיאטרי מונע, פיקוח על חומרי רפואה ופיקוח משרד הבריאות על התברואה. סעיף זה כולל גם את מרפאות החוץ של בתי החולים, אם היה אפשר לזהות את הוצאותיהן ב"חות הכספיים של בתי החולים. מרפאות השיניים הופרדו בדרך כלל וניתנות בסעיף "רפואת שיניים".

הסעיף "בתי חולים ומחקה" כולל:

1. בתי חולים לסוגיהם - כלליים, לחולי נפש ולמחלות ממושכות; בתי החלמה; אגפים רפואיים בבתי אבות; בתי ספר לאחיות המשולבים בדרך כלל בבתי חולים שבהם הם פועלים; מחקה שלא ניתן להפרידו ב"חות הכספיים.

לא נכללו: שירותים לטיפול בתשושים במרכזים גריאטריים ובבתי אבות, המוגדרים כשירותי סעד; בתי ספר לרפואה באוניברסיטאות (לרבות מחקה רפואי).

2. מחקה - סעיף זה כולל יחידות מיוחדות במוסדות ללא כוונת רווח העוסקות במחקה. הסעיף "רפואת שיניים" כולל בין השאר מעבדות לרפואת שיניים וטכנאות שיניים.

הסעיף "רופאים פרטיים" כולל גם מכוני רפואה ומעבדות רפואה פרטיים, שירותי אחיות וטיפולים מיוחדים. כמו כן נכללו יחידות הפועלות על בסיס עסקי, כמו שירות רפואה פרטי (שר"פ) בבתי חולים ובמוסדות שונים ללא כוונת רווח.

סיווג ההוצאה לפי סקטור

ההוצאה הלאומית לבריאות מוינה לפי הסקטורים הבאים:

1. הממשלה והרשויות המקומיות - כולל המוסד לביטוח לאומי והמוסדות הלאומיים;
2. קופות חולים;
3. מוסדות אחרים ללא כוונת רווח;
4. אחר - מפעלים עסקיים ומשקי בית. כולל יחידות עסקיות במוסדות ללא כוונת רווח, כמו שר"פ, רופאים ורופאי שיניים פרטיים וכו', ומכונים המסונפים לקרנות מחקה או לאגודות ידידים ליד בתי חולים (המאורגנים כמוסדות ללא כוונת רווח). שירותי הבריאות סווגו לפי הסקטור המבצע ולפי הסקטור המממן, בדומה לסיווג ההוצאה הלאומית לחינוך (ראה פרק 22 - חינוך והשכלה).

מחלקות או סעיפים שנכללו בכל סקטור

ההוצאה לבריאות של הממשלה והרשויות המקומיות כוללת הוצאות לבריאות (במסגרת התקציב הרגיל ותקציב הפיתוח) על ידי משרד הבריאות, משרד העבודה והרווחה, היחידה לטיפול בנפגעי הנאצים, המוסדות הלאומיים והמוסד לביטוח לאומי, המחלקות לבריאות ברשויות המקומיות, וכן הוצאות לפיקוח רפואי ורפואת שיניים בבתי הספר היסודיים.

ההוצאה לבריאות של קופות החולים כוללת את ההוצאות שגרשמו בתקציב הרגיל ובתקציב הפיתוח שלהן.

ההוצאה לבריאות של מוסדות אחרים ללא כוונת רווח כוללת את ההוצאה של מוסדות בריאות שאינם בעלות הממשלה, המוסדות הלאומיים והרשויות המקומיות, ושאינם פועלים על בסיס עסקי. מוסדות בריאות אחרים ללא כוונת רווח כוללים בתי חולים ציבוריים לא-ממשלתיים, ארגוני בריאות וכו'.

ההוצאה לבריאות של הסקטור ה"אחר" כוללת הוצאות משקי בית לרכישת תרופות ומכשירים רפואיים

מועסקים

מקור הנתונים שבלוח 24.5 הוא סקרי כוח אדם בישראל. הסברים על סקרים אלה ראה במבוא לפרק 12 - עבודה ושכר.

שירותי בריאות ותחלואה

הלוחות מתארים את שירותי האשפוז הקיימים במדינת ישראל, מדדים שונים של דפוסי שימוש בשירותי בריאות ומדדים שונים של תחלואה (סיבות מוות מופיעות בפרק 3 - תנועה טבעית).

הגדרות

סוג בית חולים: נקבע לפי סוג המיטות.

קבלות לאשפוז: כוללות העברות בין מחלקות באותו מוסד רפואי.

סוג מיטה:

מחלקות כלליות כוללות מחלקה למחלת הנסן עד 1987. משנת 1988 ואילך נכללת המחלקה במחלות ממושכות.

מחלקה פנימית כוללת: מחלקות ריאות, לב, כליות, אנדוקרינולוגיה, המטולוגיה, השתלת מוח עצם, עור ומין והשהייה.

טיפול נמרץ כללי כולל גם טיפול נמרץ נשימתי.

ילדים כולל גם טיפול נמרץ ילדים.

כירורגיה כללית כוללת גם כירורגית פה ולסת וכירורגית כלי דם.

מחלות ממושכות כולל: גריאטריה (שיקומית וסיעודית) תשושי נפש, אונקולוגיה סיעודית, שחפת והנסן. מחלקות סיעודיות בבתי אבות ובקיבוצים נכללות אף הן בקטגוריה זו.

ימי שהייה: ימי שהייה של חולים שיצאו את בתי החולים במשך השנה, כולל ימים בתקופה שקדמה לשנת הדיווח.

ימי אשפוז: מספר הימים שבהם המיטות היו תפוסות במשך השנה הנדונה, כולל ימי שהייה של חולים שטרם עזבו את בתי החולים.

חולי נפש מאושפדים: חולים הנמצאים 24 שעות ביממה במוסד לבריאות הנפש או חולים בחופשה קצרה עבורם נשמרת מיטה.

חולי יום בבי"ח לחולי נפש: חולים הבאים לטיפול נפשי לפחות למספר ימים בשבוע, למשך מספר שעות ביום או למשך כל היום.

סוגי החיסונים: שלושה סוגי חיסונים נהוגים באורח שיגרת: חיסון משולש (קרמת, צפדת ושעלת) חיסון נגד שיתוק ילדים לפי שיטת סייבין (בדרך כלל שלוש האכלות של יורוס חי מוחלש בשנת החיים הראשונה וחסון דחף בתחילת שנת החיים השנייה או בסוף שנת החיים הראשונה), חיסון נגד חצבת, חזרת ואדמת הניתן בסוף שנת החיים הראשונה או בראשית שנת החיים השנייה.

מגופים עסקיים וכן פדיון משירותי בריאות שסופקו על ידי גופים עסקיים, כגון בתי חולים פרטיים, יחידות עסקיות במוסדות ללא כוונת רווח, כמו שר"פ, רופאים ורופאי שיניים פרטיים וכו'.

בסקטור זה נכללה פעילות רפואית עסקית של מכונים המסונפים לקרנות מחקר או לאגודות ידידים ליד בתי חולים (המאורגנים כמוסדות ללא כוונת רווח), כגון מכונים לבדיקות תקופתיות, מכונים לבדיקות רפואיות מיוחדות ופעילות רפואית עסקית, כגון ניתוחי לב פתוח, צינתורים וכו'.

אומדנים במחירים קבועים

השינויים השנתיים בהוצאה הלאומית לבריאות ובמרכיביה העיקריים, במחירים קבועים, חושבו בסקטורים: ממשלה ורשויות מקומיות, קופות החולים ומוסדות אחרים ללא כוונת רווח, לכל סוג הוצאה (שכר, קניות שוטפות, בלאי, בנייה וציוד) ולכל סוג שירות (מרפאות בתי חולים וכו').

בסקטור העסקי מחשבים את האומדנים במחירים קבועים על ידי שימוש באינדיקטורים כמותיים, כמו מספר ימי אשפוז.

האומדנים במחירים קבועים לשנים 1970/71 עד 1985/86 חושבו במקור במחירי שנת בסיס שונות. אומדנים אלה שורשרו במחירי 1986/87 לכל קבוצת הוצאה ולסך כל ההוצאה. כתוצאה מכך אין הקבוצות מסתכמות לסך הכל.

השוואה בינלאומית

הנתונים על ההוצאה הלאומית לבריאות בחלק ממדינות OECD נלקחו מפרסומי ה-OECD. לצורכי השוואה בינלאומית הוספו לתמ"ג מסים נטו על היבוא. ההוצאה הממוצעת לבריאות לנפש מוצגת במונחי כוח הקנייה (Purchasing Power Parity) המביא בחשבון הבדלים במחירי התוצר המקומי הגולמי במדינות השונות.

מקורות

1. דו"חות כספיים של הממשלה, המוסדות הלאומיים והרשויות המקומיות, דברי הסבר להצעות התקציב ודו"חות מבקר המדינה.
2. סקר הנערך על ידי הלשכה על מרכיבי ההוצאות וההכנסות בקופות החולים ובמוסדות אחרים ללא כוונת רווח על סמך הדו"חות הכספיים שלהם ושאלונים מיוחדים המופנים אליהם.
3. עיבוד דיווחי הקבלנים לרשויות מקומיות ודיווחים ישירים של משרד הבינוי והשיכון וחברות הבנייה הגדולות על שטח התחלות וגמר בנייה.
4. סקרי הוצאות משקי הבית שעורכת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
5. "מוסדות האשפוז בישראל" - פרסום המחלקה לשירותי מידע ומחשוב במשרד הבריאות.

מקרים חדשים של מחלות ממאירות: כל המקרים החדשים המאובחנים של מחלות ממאירות חייבים בדיווח לרישום סרטן. הדיווחים מועברים מהמחלקות לרישום ומידע רפואי, ממכוני פתולוגיה ומכוני אונקולוגיה בבתי חולים וממעבדות פתולוגיות פרטיות. השלמה נעשית גם דרך קובץ הנפטרים של משרד הפנים.

מומים מולדים: מומים מולדים, המתגלים בימים הראשונים שלאחר הלידה בלידות חי וחייבים בדיווח לפי רשימת מומים מולדים של משרד הבריאות. הדיווח הוא על גבי ספח להודעת הלידה המיועד למטרה זו. אין צורך לדווח על מומים או פתולוגיות שאינם מופיעים ברשימה.

הסברים ומקורות

בתי חולים, מיטות, תנועת המאושפזים והתפוסה בבתי חולים: הנתונים נמסרו ע"י שירותי מידע ומחשוב במשרד הבריאות, והם מבוססים על דיווחים חודשיים מבתי החולים.

בריאות הנפש: הנתונים על חולי נפש נתקבלו מהיחידה לאפידמיולוגיה ולסטטיסטיקה של שירותי בריאות הנפש במשרד הבריאות, והם מבוססים על דיווח חודשי של קבלות ושחרורים מבתי חולים לחולי נפש וממחלקות לחולי נפש בבתי חולים כלליים, כולל חולי יום. כמו כן, מקבלת היחידה הודעות פרטניות על כל חולה המשתחרר או המתקבל למוסד והודעות אלו משמשות לביקורת ולהשלמת הנתונים. כלולים גם נתונים על נוכחות חולי יום המתקבלים משירותי מידע ומחשוב במשרד הבריאות.

חיסונים: הנתונים נמסרו ע"י המחלקה לאפידמיולוגיה שבמשרד הבריאות על סמך דיווחים מהתחנות לטיפול באם ובילד באמצעות לשכות הבריאות הנפתיות.

מחלות זיהומיות: הנתונים מבוססים על הודעות הרופאים ללשכות הבריאות הנפתיות על מקרי מחלות המחייבות הודעה לפי החוק. ההודעות אינן שלמות ומידת השלמות קשורה בחומרת המחלה ובאפשרות הביקורת (מחלות מין, מלריה ושחפת לא נכללו בסיכום).

מומים מולדים: הספחים להודעת הלידה המיועדים לרישום מומים מולדים מועברים למחלקה לאם וילד של משרד הבריאות. כל הספחים של הודעת לידת חי חייבים להישלח למשרד הבריאות, בין אם נתגלה מום המופיע ברשימת משרד הבריאות ובין אם לא נתגלה מום ביולוד. החל בשנת 1988 מעובדים הספחים בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לפני העברתם ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הספחים נבדקים במחלקה לאם וילד במשרד הבריאות. המומים מסומלים על פי סיווג המחלות הבינלאומי - מהדורה תשיעית (ICD-9-CM), הגרסה הקלינית של ארגון בתי החולים בארה"ב. הספחים מזווגים עם קובץ לידות חי

לצורך השלמת הנתונים. כיסוי הדיווח של הספחים שהועברו ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת 1996 היה 84.5% מלידות חי. 82.3% מתוך הלידות זווגו בהצלחה עם הספחים המתאימים. המומים המולדים המופיעים בלוח מתייחסים אך ורק למקרים שאובחנו בסמוך ללידה. יש לציין כי חלק ממומים אלה ניתנים לאבחון רק מאוחר יותר בחיים. לפיכך השיעור המופיע בלוח לגבי מומים אלה אינו מאפיין את היארעות המום באוכלוסייה.

מקרים חדשים של סרטן: הנתונים נמסרו ע"י היחידה לרישום סרטן במשרד הבריאות, ומבוססים על דיווחים פרטניים ליחידה.

תסמונת הכשל החיסוני הנרכש - (AIDS) מבוסס על דיווחים למחלקה לאפידמיולוגיה במשרד הבריאות.

ביקורים אצל רופאים: מקור הנתונים הנו סקר בריאות שנתרך כנספח לסקר כוח אדם בחודשים אפריל 1996 - מרס 1997. הנתונים הם אומדנים לאוכלוסייה הגרה במשקי בית בישראל ומבוססים על מדגם של כ-9,100 משקי בית. מידע מפורט על הסקר ניתן למצוא בפרסום מיוחד מס' 1136 סקר בריאות 1996/97 - ממצאים כלליים.

שיטות חישוב

שיעורים: בכל הלוחות שבהם מופיעים שיעורים, חושבו השיעורים על פי אוכלוסייה ממוצעת (אלא אם כן צוין אחרת). החל בשנת 1974, כוללת האוכלוסייה עולים בכוח.

אחוז תפוסת המיטות:

$100 \times X$ ימי אשפוז בפועל

ימי אשפוז בכוח לפי מספר המיטות המאושרות בתקן

שהייה ממוצעת:

סך ימי שהייה של חולים שיצאו מהמח' בשנה הנידונה
סה"כ חולים שיצאו מהמחלקה

כיסוי הדיווח בחיסונים (אחוזים) בשנה הראשונה:

$100 \times X$ מספר המקרים שדווח עליהם

מספר הלידות בשנה שקדמה לשנת הדיווח

בשנה השנייה:

$100 \times X$ מספר המקרים שדווח עליהם

מספר הלידות שנתיים לפני שנת הדיווח

מומים מולדים:

$100 \times X$ מספר המומים שדווחו

מספר הספחים שזווגו

פרסומים נבחרים

לקט ממצאים סטטיסטיים

- 8, 1998 תמותה בקרב העולים מברית המועצות
לשעבר, 1994-1990
23, 1999 הוצאה הלאומית לבריאות 1998-1995

אינדיקטורים חברתיים

- 1, 1998 בריאות ומשאבי בריאות בישראל
1995-1990

פרסומי יובל (במלאת 50 שנה למדינה)

בריאות (מס' 7 בסדרה)

פרסומים מיוחדים

- 1001 סקר שימוש בשירותי בריאות, ינואר-מרס
1993, אשפוזים וביטוח בריאות.
1030 סקר שימוש בשירותי בריאות, ינואר-מרס
1993, מחלות כרוניות נבחרות
1144 פרופיל דמוגרפי-בריאותי של היישובים
בישראל 1997-1993
1106 לידות מת 1996-1990 מאפיינים דמוגרפיים
ובריאותיים
1124 סיבות מוות, 1997-1996
1125 אשפוזים 1995
1127 תמותת תינוקות 1996-1993, מאפיינים
דמוגרפיים-חברתיים
1136 סקר בריאות 1997-1996 - ממצאים כלליים